

Op zoek naar nieuwe herbiciden

PPO en DLV Plant zijn op verzoek van boom- en vasteplantenkwekers op zoek naar nieuwe herbiciden voor de boomkwekerij. Hierbij kijken ze niet alleen naar nieuwe, maar ook naar bestaande herbiciden die al zijn toegelaten in andere sectoren. Het onderzoek leverde tien herbiciden op die perspectief hebben voor toepassing in de boomkwekerijsector en vasteplantenteelt.

De ontwikkelingen van mechanische onkruidbestrijding gaan hard en worden steeds vaker toegepast. In natte periodes in het voor- en najaar is de grond echter slecht bewerkbaar. Bovendien trekken machines dan diepe sporen met ernstig bodembederf als gevolg. Als tijdens deze moeilijke periodes in de teelt de onkruidgroei kan worden tegengegaan zonder het risico op structuurbederf van de bodem, dan heeft dat een positieve invloed op de groei van het gewas.

Onkruid is nog steeds een groot knelpunt in de teelt van boomkwekerijgewassen en vaste planten. Het aantal beschikbare herbiciden is de laatste jaren afgenomen. PPO en DLV hebben gekeken of andere land- en tuinbouwsectoren herbiciden in hun pakket hebben die ook in de boomkwekerij toepasbaar zijn. Tien bleken bruikbaar. Met deze middelen wordt nu een vervolgentraject gestart dat moet leiden tot toelating.

Het aantal middelen waarmee onkruid kan worden bestreden, is beperkt. Door strengere toelatingseisen, die voortvloeien uit de nieuwe EU-verordening voor het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen, komen er minder middelen beschikbaar. Naast deze algemene eisen geldt voor de boomkwekerijsector ook een specifieke toelatingseis: het onkruidbestrijdingsmiddel mag geen schade geven in de vele

soorten en cultivars die de sector rijk is. Voor toelating zijn dus heel veel gegevens nodig over mogelijke gewasschade. Dat maakt het toelatingsonderzoek niet alleen duur, maar het vergt ook de nodige tijd. Verder kan een risico op een schadegeval in een specifieke teelt nooit worden uitgesloten. Daarom is uitbreiding van het middelenpakket voor de boomkwekerijsector moeilijker dan bij andere sectoren.

Drie groepen middelen

Op basis van de resultaten kunnen we de onderzochte herbiciden verdelen in drie groepen:

- 1 Onkruidbestrijdingsmiddelen, zowel contact- als bodemherbiciden, die interessant kunnen zijn voor de boom- en vasteplantenteelt. Dit zijn er tien
- 2 Middelen die te veel schade gaven of waarvoor onvoldoende bereidheid was van de fabrikant mee te werken aan een toelating. Dit zijn er vier.
- 3 Onkruidbestrijdingsmiddelen waarvoor geen onderzoek meer wordt gedaan, omdat ze inmiddels zijn toegelaten of waarvoor voldoende onderzoek is uitgevoerd. Dit zijn er zes, waarvan vijf een (soms tijdelijke) toelating hebben. Dit zijn AZ 500 (tot 1-1-2011), Basta 200, Kerb, linuron in de vorm van Brabant Linuron Flowable en metazachloor in de middelen Sultan 500 SC en Butisan S.

De lange weg van een nieuw middel

Gewasbeschermingsmiddelen, en herbiciden in het bijzonder, hebben een lange weg te gaan voordat ze worden toegelaten. De effectiviteit en gewasveiligheid moeten in meerdere proeven op verschillende locaties, in diverse gewassen en/of cultivars en in minstens twee jaar zijn aangetoond. Daarnaast dienen verschillende studies te worden uitgevoerd om aan te tonen dat een middel geen gevaar oplevert voor onder andere het bodemleven, vogels, grond- en oppervlaktewater en niet te vergeten de mens. In samenspraak met fabrikanten/toelatinghouders, kwekers, LTO-vakgroep Bomen en Vaste Planten, en andere betrokken partijen zoals Ctgb en nVWA Fonds kleine toepassingen, willen we de toelating van herbiciden realiseren.

Resultaten herbicidenproject

Mede door ervaringen vanuit het onderzoek is het contactmiddel Basta 200 met de werkzame stof glufosinaat-ammonium nu goed bekend in de sector. Ook Kerb, metazachloor in Sultan 500 SC, Butisan S en linuron zijn toegelaten. AZ 500 had een tijdelijke toelating, maar een aanvraag voor verlenging is bij het Ctgb in behandeling. Tien nieuwe, perspectievolle middelen worden onderzocht in het vervolgonderzoek. Één onkruidbestrijdingsmiddel uit het vorige project bevindt zich al in het toelatingstraject en zou over ongeveer een jaar beschikbaar kunnen zijn. Momenteel doen PPO en DLV hiervoor het nodige toelatingsonderzoek dat wordt gefinancierd door het Fonds Kleine Toepassingen en wordt uitgevoerd onder coördinatie van LTO-vakgroep Bomen en Vaste Planten en in nauw overleg met de toelatinghouder.

Herbiciden worden op verschillende rozencultivars getest om te bepalen of ze gewasschade geven.

Diverse herbiciden zijn getest op hun dodende werking op rogge, dat als winterdek wordt gebruikt in de vruchtbomenteelt.

Bij het testen wordt niet alleen gelet op eventuele gewasschade, maar ook op het onkruidsortiment dat ze doden. Dit kan per middel erg variëren.

soorten en cultivars die de sector rijk is. Voor toelating zijn dus heel veel gegevens nodig over mogelijke gewasschade. Dat maakt het toelatingsonderzoek niet alleen duur, maar het vergt ook de nodige tijd. Verder kan een risico op een schadegeval in een specifieke teelt nooit worden uitgesloten. Daarom is uitbreiding van het middelenpakket voor de boomkwekerijsector moeilijker dan bij andere sectoren.

Middelen getest

Uit het herbicidenonderzoek, waarin op zoek is gegaan naar nieuwe onkruidbestrijdingsmiddelen voor de boom- en vasteplantenteelt, zijn interessante resultaten voortgekomen. Van 2007 tot en met 2009 zijn in totaal 20 'nieuwe' middelen onderzocht. In totaal zijn er 44 proeven uitgevoerd verdeeld over alle gewasgroepen. Er zijn contactmiddelen getest die middelen kunnen vervangen op basis van bijvoorbeeld paraquat en ook bodemherbiciden zijn getest.

Naast onkruidbestrijding is ook doding van het winterdek in vruchtbomen onderzocht, omdat hiervoor ook herbiciden

worden gebruikt. Belangrijk aspect in alle proeven was de eventuele gewasschade van middelen. Maar omdat het onkruidsortiment in verschillende delen van het land kan verschillen, is ook naar de onkruidbestrijdende werking gekeken.

In het project is veel ervaring opgedaan met het contactmiddel Basta 200 (glufosinaat-ammonium), een herbicide tegen eenjarige grassen en breedbladige onkruiden. Basta 200 gaf goede resultaten in de teelt van rozen, vruchtbomen zoals pruim, kers, peer en appel en laanbomen, mits het gewas niet wordt geraakt. Inmiddels is Basta 200 toegelaten en wordt het gebruikt in de boomteelt als opvolger van afbrandmiddelen op basis van het niet meer toegelaten paraquat.

Toelatingen

Ook Kerb (propyzamide), vaak toegepast in combinatie met metazachloor, gaf in een reeks van gewassen goede resultaten. Dit middel wordt nog niet standaard gebruikt in de sector. Hier zou meer ervaring mee kunnen worden opgedaan.

AZ 500 is tot 1 januari 2011 toegelaten.

De aanvraag voor verlenging voor 2011 en 2012 is in behandeling bij het Ctgb.

Omdat het pakket onkruidbestrijdingsmiddelen nog krap is en de onkruidproblematiek nog steeds groot, is begin november 2010 gestart met een nieuw project. Alle middelen uit groep 1 (zie kader) worden verder onderzocht in deugdelijkheids-onderzoek. De middelen die goed blijven presteren, gaan dan een traject in van toelating.

De bevindingen worden overlegd met de fabrikant/toelatinghouder om de kans op toelating zo groot mogelijk te laten zijn. Tussentijdse resultaten zijn te volgen via Kennisgroep 'Aanpakken dat onkruid!' op <http://boomkwekerij.groenweb.nl>.

Annette Bulle, Fons van Kuik, René van Tol en Jeroen van der Meij

Bulle en Van Kuik zijn werkzaam bij PPO Boomkwekerij, Bulle (0252) 46 21 70 / annette.bulle@wur.nl en Van Kuik (0252) 46 21 45 / fons.vankuik@wur.nl. René van Tol en Van der Meij zijn werkzaam bij DLV Plant, Van Tol (06) 20 39 82 56 / r.vantol@dlvplant.nl en Van der Meij: (06) 51 33 53 80 / j.vandermeij@dlvplant.nl.

De bomen- en vasteplantensector investeert in dit project via het Productschap Tuinbouw.